

РЕШЕНИЕ

№ 980

гр. София, 03.07.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 2-РИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на трети юли през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Иво Дачев

Членове: Мария Георгиева
Асен Воденичаров

при участието на секретаря Павлина Ив. Христова
като разгледа докладваното от Мария Георгиева Въззивно гражданско дело
№ 20211000503487 по описа за 2021 година

САС е сезиран с въззивни жалби от двете страни, участвали в производството по гр.д. 782/20 г. по описа на Софийския окръжен съд.

С решение по делото № 260 271/09.08.21 г., като е отчел, че ищецът не е заявил като самостоятелно основание за отговорност на ответника незаконосъобразно задържане под стража и прекомерна продължителност на водения процес (над 20 г.), при анализ на доказаните чрез свидетели вреди, е присъдил в полза на ищеца на основание чл. 2, ал.1, т. 3 ЗОДОВ обезщетение в размер от 5150 лв. и е отхвърлил иска за разликата до заявените 210 000 лв.

Недоволен от решението в отхвърлителната му част, е **ищецът Ж.Г..** В жалбата си той прави анализ на събраните в първоинстанционното производство гласни доказателства и извежда твърдение за необоснованост на решението с оглед на така събраните доказателства.

Ответникът – **Прокуратура на Република България**, от своя страна, като проследява хронологията на осъжданията на ищеца, твърди, че и преди повдигане на процесното обвинение, той е бил осъден не само на лишаване от свобода за определен период от време, но и на доживотен затвор, без право на замяна, че многократно е изтърпявал мярка за неотклонение „задържане под стража“ и ако не би била наложена конкретната мярка „задържане под стража“, ищецът би бил в затвора на друго основание. С оглед на това ответникът, като не отрича продължителност на процеса от 14.04.98 г. (повдигане на обвинение за престъпления по чл. 156 НК) до 14.11.18 г. (влизване в сила на оправдателна присъда), твърди, че от конкретното обвинение няма доказани вреди, в пряка причинност.

В производството пред САС не са сочени доказателства.

Всяка от страните поддържа жалбата си и оспорва тази, на противната страна.

При служебна проверка САС установи, че е сезиран с допустима жалба, атакуваща валидно и допустимо съдебно решение.

Дължи се произнасяне с оглед доводите на въззивниците за неправилност на решението, според доказателствата, ангажирани в първоинстанционното производство.

Въз основа твърденията на страните и съобразно наличния по делото доказателствен материал САС прави следните изводи:

При анализ на свидетелските показания, дадени пред първостепенния съд се установяват вредоносни действия, за които няма искова претенция. Изрично ищецът оспорва правилността на решението, в което не са взети предвид засвидетелствани от св. Р. вреди – унизително поведение на поддържащия обвинението в съдебно заседание прокурор, отправил към подсъдимия призива „умри, умри“. Такова вредоносно действие не се визира от исковата молба и не може да се анализира в решението.

Видно от исковата молба, с направените допълнителни уточнения, ищецът твърди, че от воденето на производство за престъпления, за които е оправдан, той изпитал тревоги, притеснения от възможността за ефективно осъждане, неудобство от оповестяване на обвинението чрез масовите и електронни медии, влошаване на семейните отношения, приключили с развод. Последното разтърсило ищеца толкова силно, че той направил опит за самоубийство. Едновременно с това отношенията с родителите му охладнели и те престанали да го посещават и да проявяват интерес към него. Заради процесуални действия, свързани с воденото производство, се налагало ищецът да пътува между Варна (в затвор на чиято територия бил задържан) и София (където се водел конкретният наказателен процес), при път с продължителност 8-9 часа. Първоначално конвоирането се осъществявало чрез БДЖ. Тогава ищецът бил изложен на укорните погледи на пътуващите хора. По-късно, когато транспортирането било поето от служба „Съдебна полиция“, той пътувал с оковани ръце и крака. Не му било позволявано през време на транспортирането да ползва тоалетна и да пие вода. Участието на ищеца в процеса го лишавало от правото му на труд. Той, заради наложената мярка за неотклонение, бил настанен в отряд на обвиняеми подсъдими, а не при изтърпяващите наказание, което го лишавало от налични за последните облекчения, сред които – възможност да ползва домашен отпуск.

Именно в рамките на така посочените вреди съдът дължи произнасяне и обстоятелства, несвързани със заявените вреди (каквито са данните за влошено здравословно състояние на ищеца, за унижаващо го поведение на поддържащ обвинението прокурор и др.) не са предмет на дължимия от съда анализ.

С оглед установените чрез свидетелство за съдимост водени срещу ищеца производства, приключили с осъдителни присъди, и многократното попадане на ищеца в места за лишаване от свобода (л. 26), настоящият състав приема, че е необосновано твърдението за произтичащи от производството по нохд 220/20 г.по описа на СОС (на което се основава искът срещу държавата в конкретното гражданско производство) вреди с естество ***опасение от налагане на ефективна присъда***. От 15.08.95 г. на основание присъда 95/94 г. по нохд 67/94 г. на ОС Добрич ищецът бил осъден на лишаване от свобода за срок от 6 години (увеличен с 1 година от ВКС) при първоначален строг режим на изтърпяване. По нохд 2829/98 г. по описа на СРС, с присъда от 08.10.99 г., на ищеца като подсъдим е наложено наказание лишаване от свобода за 2 г. при строг режим на изпълнение, по нохд 70/99 г. по описа на ОС Търговище, с присъда от 15.05.02 г., на ищеца е определено наказание 16 г. лишаване от свобода, при строг режим на изтърпяване. По дело 31/03 г., присъда 70/03 г. на ОС Добрич, поради грабеж в условията на рецидив, придружен с убийство, на ищеца е наложено наказание доживотен затвор без право на замяна.

Липсват доказателства за ***медийно огласяване на разследването*** за

престъпленията, за които е постановена оправдателна присъда. При възможност да бъдат приложени копия от конкретни медийни издания, респ. разпечатки от публикации в електронни медии, съдът не може да основе на база свидетелски показания изводи за нанесени на ищеца вреди с естество накръняване доброто име заради публикации за водения процес. От една страна наличието на други осъждания, вече са накрънили репутацията на ищеца, от друга- към момента на разследването ищецът не е бил в естественото си социално обкръжение – сред близки и приятели, а е бил или задържан под стража, или изтърпяващ наказание. С оглед различната социална среда на ищеца и различния морален критерий е необосновано твърдението, че огласяването на обвинението е било вреденосно за ищеца.

Липсват доказателства и за това, че именно ответникът – Прокуратура на РБългария, е информирал неназованите в исковата молба медии, публикували (ако и доколкото) информация по случая.

Основателни са изводите на СОС за невъзможност решението да се основе на твърденията на свидетелите за причините за **разпадане на брака на ищеца и охлаждане на отношенията с родителите му**, тъй като далите показания пред гражданския съд лица не принадлежат към разширеното семейство на ищеца и нямат поглед върху личните отношения между съпрузите респ. с родителите на ищеца. Нормално е в ситуация на фактическа раздяла (поради лишаване на единия съпруг от свобода) между брачните партньори да има несъгласия, изразени в повишен тон и скандал през време на свиждане. Не е приложено копие от съдебното решение, с което е приключил бракоразводният процес. Именно то по най-достоверен начин би засвидетелствало причините за разпада на брачната връзка.

Относно отношенията между родителите и сина няма доказателства за предисторията на същите и за това, че влошаването е причинено именно от повдигнатото и поддържано обвинение за конкретното деяние. В скалата на моралните ценности над свободата (чл. 142 НК) и сексуалната неприкосновеност (чл. 156 НК) стои човешкият живот поради користна цел (чл. 199 НК), за каквото деяние ищецът е осъден. На това основание не е доказано, че ищецът е претърпял неимуществени вреди, представляващи разпад на отношенията с родителите му именно заради разискваното обвинение.

Доколкото твърдението за отказ на ищеца от живот произтича от факта на разтрогване на брака, а съдът приема, че не е доказано прякото произтичане на последното от повдигането на конкретното обвинение срещу ищеца, **екзистенциалната демотивация на ищеца за живот** също не може да се разгледа като правноотноситима към конкретния спор вреда. Показанията на свидетелката И., според възприятията ѝ като психолог, се основават на твърдения на ищеца, а не на обективно изследване на психичния му статус. Доколкото последното може да се установи с помощта на психолого-психиатрична експертиза, каквато не е поискана, тези показания, макар, изхождащи от психолог, не могат да се преценяват като специализиран източник на информация за психичното състояние на ищеца. В показанията преобладават изводи за факти, а не възпроизвеждане на такива, на база на което съдът да си състави собствено убеждение.

Относно вредите, произтичащи от **транспортирането на ищеца от Варна до София, вида на използвания транспорт, мерките за безопасност при транспортирането, зачитането и удовлетворяването на жизнените нужди на конвоираното лице** отговорност носи Главна дирекция “Охрана”, която е юридическо лице към Министъра на правосъдието, със седалище София. Не е в прерогативите и правомощията на ответника да определя начина на охрана на лице с вече наложено наказание лишаване от свобода при транспортирането му от едно населено място до

друго.

Лишаването на ищеца от възможност да се труди в моментите на осъществяване на следствени действия по повод повдигнатото обвинение по нощ 220/20 г. по описа на СОС не е предпоставка за понасяне на неимуществени вреди. От него биха могли да се понесат пропуснати ползи (неполучено възнаграждение). Постановвяването на влязла в сила присъда с наказание „доживотен затвор без право на промяна“ не позволява на ищеца да се възползва от предвидената в закона възможност за намаляване на наказанието заради образцово поведение с полагане на трудова дейност.

При определяне размера на обезщетението за неимуществени вреди САС установи наличие на несъответствие на постановеното решение с утвърдената съдебна практика за това, че при твърдение за вреди поради незаконосъобразно обвинение се отчитат и вредите, предизвикани от налагане на мярка за процесуална принуда (в случая – мярка за неотклонение „задържане под стража“), като се взема предвид и продължителността на процеса. В този контекст при изходен пункт на дублиране на времето за изтърпяване на мярката за неотклонение „задържане под стража“ и наказанията „лишаване от свобода“, на анализ подлежи твърдението на ищеца, че *ако не е била наложена конкретната мярка за неотклонение, той би се ползвал от по-облекчения режим на „осъдено лице“ в мястото на задържането*. От една страна разпределянето на лишения от свобода в конкретен отряд е дейност, осъществявана от Главна дирекция изтърпяване на наказанията към Министъра на правосъдието. Поради това ответникът не носи отговорност за определянето на местоизтърпяване на наказанието в отряд за обвиняеми подсъдими. Наличието на множество обвинения, производствата за които са протичали по едно и също време, не позволява да се направи извод за причинна връзка между наложената мярка задържане под стража и мястото за изпълнението ѝ. Няма доказателства (при доказателствена тежест на ищеца за това), че искане за ползване на отпуск не е било удовлетворено поради конкретната мярка за неотклонение (по повод визираното в исковата молба наказателно преследване).

С оглед недоказаността на заявените с исковата молба конкретни вредоносни последици настоящият състав приема, че на ищеца следва да се присъди обезщетение заради необосновано дългото протичане на разследването за деяние, за което е постановена оправдателна присъда. През времетраенето на процеса ищецът не е търпял обичайните за неоснователно обвинено лице вреди, тъй като е бил многократно осъждан и попадал в местата за лишаване от свобода. Доколкото несъразмерно дългият процес е само съпътстващо претенциите на ищеца обстоятелство, което съдът следва да съобрази, а не е самостоятелна искова претенция (на каквато ищецът има самостоятелно право), настоящият състав приема, че присъденото от СОС обезщетение може да възмезди ищеца за понесените страдания от неимуществено естество.

Водим от горното САС:

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА изцяло в обжалваните му части – осъдителна и отхвърлителна, решение № 260 271/09.08.21 г., постановено по гр.д. 782/20 г. по описа на Софийския окръжен съд.

Решението подлежи на касационно обжалване пред ВКС в едномесечен срок от връчването му на страните при спазване изискванията на чл. 280 и сл. ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____